

SACRIFICIUL ROMÂNILOR DIN COMUNA COPALNIC-MĂNĂȘTUR (JUDEȚUL MARAMUREȘ) ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (1914-1918)

Marius CÂMPEANU¹
Alexandru BUCUR²

THE SACRIFICE OF THE ROMANIANS PARTICIPANTS IN THE FIRST WORLD WAR (1914-1918) FROM THE COPALNIC-MĂNĂȘTUR DISTRICT (MARAMUREȘ COUNTY)

ABSTRACT

The First World War also marked the lives of the Romanian inhabitants and the communities in which they lived that were part of the former-county Solnoc Dăbâca. The documents regarding the participation of Romanians from the former Solnoc Dăbâca county and, implicitly, those regarding the contribution of the inhabitants of Copalnic-Mănăștur to the First World War, drawn up between 1922-1923, are kept in the ASTRA Fund, located at the Sibiu County Service of National Archives. In this study, for each village of the district, we present the information on the number of participants, who survived the war, who died at the front, who disappeared and those who died from wounds or diseases.

Keywords: The First World War, Solnoc Dăbâca, Romanians, soldiers, farmers.

În Primul Război Mondial, românii din comitatul Solnoc-Dăbâca au fost mobilizați în unități de luptă ale armatei austro-ungare, luptând pe diferite fronturi (în Galiția, Serbia, Franța și Italia) și plătind un însemnat tribut de sânge. În arealul transilvănean, decretarea mobilizării s-a făcut în data de 22 iulie 1914³. La începutul conflagrației au fost mobilizați bărbații cu vârsta cuprinsă între 18 și 42 de ani. Apoi, din 1915, și cei de până la 50 de ani⁴. Numărul românilor transilvăneni participanți la prima conflagrație mondială în cadrul armatei austro-ungare rămâne necunoscut cu exactitate. Diferitele cercetări, mai vechi⁵ sau mai recente⁶, au condus la rezultate di-

---

¹ Muzeograf, doctor în istorie, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, Baia Mare; e-mail: mariuscampeanu2005@gmail.com.

² Colonel (r.), doctor în istorie, Sibiu; e-mail: albucur61@gmail.com.

³ Bogdan Andriescu, Adrian Georgescu, Cosmin Roman, *Românii în Primul Război Mondial. Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918*, Sibiu&Cluj-Napoca, Editura Armanis&Mega, 2018, p. 25, 26.

⁴ Valeriu Leu, Carmen Albert, *Banatul în memorialistica „măruntă” sau istoria ignorată*, Reșița, Editura Imprimeria de Vest S.A., 1995, p. 15.

⁵ Teodor V. Păcățian, *Jertfele Românilor din Ardeal, Bănat, Crișana, Sătmar și Maramurăș, aduse în războiul mondial din anii 1914-1918*, în „Transilvania”, LIV, nr. 1-2, 1923 (în continuare, Păcățian 1923a), p. 49-50; Idem, *Jertfele Românilor din Ardeal, Bănat, Crișana, Sătmar și Maramurăș, aduse în războiul mondial din anii 1914-1918*, Sibiu, 1923 (în continuare, Păcățian 1923b), p. 20-21.

⁶ Liviu Maior, *Soldați români în armata austro-ungară*, în „Civilizație medievală și modernă românească”, volum îngrijit de Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu, Pompiliu Teodor, Cluj-

ferite. Asupra acestor date statistice nu vom reveni, având în vedere faptul că au fost prezentate în cadrul unor studii științifice publicate în ultima perioadă⁷.

Comuna Copalnic-Mănăștur a fost plasă administrativă în comitatul Solnoc-Dăbâca, care după Marea Unire de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 a fost transformat în județ. În anul 1920, plasa Copalnic-Mănăștur avea în componența sa 19 localități (Berința, Bloaja, Brebeni, Cărbunari, Cărpiniș, Cernești, Ciocotiș, Copalnic, Copalnic-Mănăștur, Curtuiușu Mic, Făurești, Fânațe, Lăschia, Măgureni, Plopiș, Preluca, Rușor, Trestia și Vad) și 5 secretariate cercuale (Berința, Cernești, Copalnic-Mănăștur, Făurești și Măgureni). Populația plasei era de 12.142 locuitori, dintre care 11.406 erau români⁸. Documentele referitoare la participarea românilor din fostul județ Solnoc-Dăbâca și, implicit, cele privitoare la contribuția locuitorilor din plasa Copalnic-Mănăștur la Primul Război Mondial, au fost întocmite între anii 1922-1923 și se păstrează în Fondul ASTRA, aflat la Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale. Acestea au fost fructificate astfel: în 1923 de Teodor V. Păcățian, care a realizat „Centralizatorul” județului și a publicat rezultatele⁹; Al. Bucur și Vasile Mărculeț în 2019¹⁰; Ioan Popa, tot în același an¹¹.

Documentele din Fondul ASTRA care consemnează participarea locuitorilor de naționalitate română din plasa Copalnic-Mănăștur sunt incluse în pachetul intitulat „Listele participanților la Primul Război Mondial”, pachet nr. 11, act nr. 11a și 11b și are titlul „XIX. Județul Solnoc-Dobâca”¹². Setul a fost realizat în urma demersurilor ASTREI pe lângă autoritățile locale. Inițiativa a aparținut istoricului și ziaristului T.V. Păcățian, care a depus o muncă asiduă, demnă de laudă, a verificat „Tablourile nominale”, a realizat calculele centralizatoare și a publicat rezultatele demersului său¹³. Din pachetul menționat aici, 10 „Tablouri nominale” aduc în prim-plan aportul

---

Napoca, Editura Dacia, 1985, p. 357, 358; Idem, *Habsburgi și români. De la loialitatea dinastică la identitatea națională*, București, Editura Enciclopedică, 2006, p. 127; Ioan I. Șerban, *Românii în armata austro-ungară în anii Primului Război Mondial*, în „Annales Universitatis Apulensis, Series Historica”, nr. 2-3, 1998-1999, p. 207, 208.

⁷ Al. Bucur, V. Mărculeț, *Participarea românilor din fostul județ Sătmar la Primul Război Mondial (1914-1918)*, în Marius Câmpeanu (coord.), „Centenarul Unirii 1918-2018. Maramureșul înainte și după Marea Unire a Românilor”, Baia Mare, Editura Eurotip, p. 34-68; Idem, *Participarea românilor din fostul județ Maramureș la Primul Război Mondial (1914-1918)*, în M. Câmpeanu (coord.), „Studii și comunicări științifice”, I, Baia Mare, 2020, p. 151-166.

⁸ Constantin Martinovici, Nicolae Istrati, *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite*, Cluj, Institut de Arte Grafice „Ardealul”, 1921, p. 43.

⁹ Păcățian 1923a, p. 32-50; Păcățian 1923b, p. 3-21.

¹⁰ Al. Bucur, V. Mărculeț, *Participarea românilor din fostul județ Solnoc-Dobâca la Primul Război Mondial (1914-1918)*, în „Dunărea și Marea Neagră în spațiul euro-asiatic. Istorie, relații politice și diplomație”, VII, Constanța, Editura MNMR, Constanța, 2019, p. 93-111.

¹¹ Ioan Popa, *Românii din Transilvania, Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș în Primul Război Mondial. Ancheta ASTREI. „Tablourile nominale”, Partea I. Transilvania*, Sibiu, Editura Armanis, 2019.

¹² Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale, *Fond ASTRA* (în continuare, SJSbAN, FA), XIX, 293 file.

¹³ Păcățian 1923a, pass.; Păcățian 1923b, pass.

la Marele Război al populației românești din localitățile actualei comune Copalnic-Mănăstur: Berința, Cărpiniș, Curtuiușu Mic, Copalnic (fostă Surduc-Copalnic), Copalnic-Mănăstur, Făurești, Lăschia, Preluca Veche (fostă Preluca), Rușor (fost Riușor) și Vad.

„Tablourile nominale” cuprind 10 rubrici principale, trei dintre acestea fiind împărțite în alte 12 rubrici secundare. Dintre rubricile secundare, două sunt compuse din câte alte trei subrubrici. În total, documentul cuprinde 19 rubrici principale, rubrici secundare și subrubrici. În completarea informațiilor furnizate de documentele identificate în Fondul ASTRA, vin datele furnizate de „Fondul personal dr. Gavril Oșianu”, Colecția „Matricole Confesionale” și Colecția „Registre de stare civilă”, aflate la Serviciul Județean Maramureș al Arhivelor Naționale, dar și de două contribuții istoriografice: „Corpul Voluntarilor Români din Siberia (1918-1920)”, autori Ioana Rustoiu, Smaranda Cutean, Gabriel Rustoiu (lucrare tipărită la Editura Marist din Baia Mare, în 2010), respectiv studiul științific „Voluntari români maramureșeni în Primul Război Mondial (1918-1920)”, autor Robert C. Tökölyi¹⁴. În același context, de real folos pentru completarea informațiilor referitoare – în special la cei morți și dispăruți –, sunt datele trecute pe plăcile de marmură ale monumentelor eroilor aflate la Berința, Cărpiniș, Copalnic-Mănăstur, Curtuiușu Mic, Făurești, Lăschia, Rușor și Vad.

*

În paginile următoare, pentru fiecare localitate componentă a comunei Copalnic-Mănăstur, prezentăm date statistice referitoare la numărul de participanți, a celor care au supraviețuit războiului, a celor care au murit pe front, a celor dați dispăruți și a celor care au murit în urma rănilor sau a bolilor.

Datele referitoare la participanții localității *Berința* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține patru file (opt pagini) nenumerotate, completat la două mâini¹⁵. Totalul general din „Tabloul nominal” arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 197 locuitori. Datele de pe Monumentul Eroilor din localitate¹⁶ și alte surse¹⁷ oferă numele a încă 13 participanți, care nu au fost nominalizați în „Tablou”. Astfel, numărul participanților la război, descoperit până în momentul de față, este de 210. La sfârșitul războiului, din cei 210 participanți, au supraviețuit 157 (74,76%), iar 53 dintre ei nu s-au mai întors (25,24%). Din totalul celor 53 de persoane care nu s-au mai întors, 12, însemnând 5,71% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de

---

¹⁴ Studiul a fost publicat în „Revista Arhivei Maramureșene”, nr. 9, 2016, p. 165-213.

¹⁵ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Berința*, p. I-VIII; prima mână, nr. crt. 1-16, 56-170, 174-197 și „Adunarea paginilor”; a doua mână, nr. crt. 17-55, 171-173.

¹⁶ Monumentul Eroilor a fost ridicat în curtea Bisericii Ortodoxe „Pogorârea Sfântului Duh”, în anul 1933. Pe latura de est a obeliscului sunt trecute numele a 50 de eroi din Primul Război Mondial, iar pe latura de vest numele a 19 eroi din cel de-Al Doilea Război Mondial (parte completată în anul 1984). *Monumente din județul Maramureș închinare eroilor din Primul Război Mondial*, Baia Mare, Editura Ethnologica, 2020, p. 78-79.

¹⁷ Ioana Rustoiu, Smaranda Cutean, G. Rustoiu, *op. cit.*, p. 140, nr. crt. 82; R.C. Tökölyi, *Voluntari români maramureșeni în Primul Război Mondial (1918-1920)*, în „Revista Arhivei Maramureșene”, nr. 9, 2016, p. 206, nr. crt. 533.

luptă, 35, reprezentând 16,67% din total, au fost dați dispăruți, iar șase, adică 11,32%, au decedat în urma rănilor sau de boală.

Datele referitoare la participanții satului *Cărpiniș* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (trei pagini), nenumerate¹⁸. Totalul general arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 71 locuitori. Datele de pe Monumentul Eroilor¹⁹ și alte surse²⁰ oferă numele a încă doi participanți, care nu au fost nominalizați în „Tabloul nominal”. În concluzie, numărul participanților la război, descoperit până la această dată, este de 73. La sfârșitul conflagrației, din cei 73 români concentrați la începutul războiului au supraviețuit acestuia un număr de 61, adică 83,56%, iar 12 persoane, respectiv 16,44%, nu s-au mai întors. Din totalul celor 12 persoane care nu s-au mai întors, șapte, însemnând 9,58% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, trei, reprezentând 4,10% din total, au fost dați dispăruți, iar doi, adică 2,74%, au decedat în urma rănilor, bolilor sau temniței.

Datele referitoare la participanții localității *Copalnic* (fostă Surduc-Copalnic) în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține cinci file (nouă pagini) nenumerate²¹. Totalul general arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 223 locuitori. O sursă bibliografică²² oferă numele unui alt participant, care nu a fost nominalizat în ancheta ASTREI. Prin urmare, numărul participanților devine 224. La sfârșitul războiului, din rândul celor 224 români concentrați, a supraviețuit acestuia un număr de 177, adică 79,01%, iar 47 de persoane, respectiv 20,99%, nu s-au mai întors. Din totalul celor 47 de persoane care nu s-au mai întors, 18, însemnând 8,03% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, 27, reprezentând 12,05% din total, au fost dați dispăruți, iar doi, adică 0,89%, au decedat în urma rănilor sau de boală.

Datele referitoare la participanții localității *Copalnic-Mănăștur* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține patru file (opt pagini), nenumerate²³. Totalul general din „Tablou” arată că la acțiunile impuse de Primul Război Mondial a participat un număr de 194 locuitori. Datele de pe Monumentul Eroilor din cele două războaie mondiale²⁴ și o altă sursă bibliografică²⁵ oferă numele a încă 12 participanți, care nu au fost nominalizați în „Tabloul nominal”. Prin urmare, numărul participanților la război, descoperit până la această dată, devine 206. La finalul conflagrației mondiale, din cei 206 participanți au supraviețuit 157, adică 76,21%, iar 49 de persoane, respectiv 23,79%, nu s-au mai întors. Din cele 49

---

¹⁸ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Cărpiniș*, p. I-III.

¹⁹ Monumentul Eroilor a fost construit în anul 2019, în fața Bisericii Ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului”.

²⁰ SJMmAN, *Fond personal dr. Gavril Oșianu*, dos. 29/1934-1937, f. 101v-102r, nr. crt. 298; R.C. Tökölyi, *op. cit.*, p. 192, nr. crt. 196.

²¹ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Copalnic*, p. 1-8.

²² Ioana Rustoiu, Smaranda Cutean, G. Rustoiu, *op. cit.*, p. 161, nr. crt. 95.

²³ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Copalnic-Mănăștur*, p. 1-8.

²⁴ Monumentul Eroilor din cele două războaie mondiale a fost ridicat în anul 2006 în curtea Bisericii Ortodoxe „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Copalnic-Mănăștur.

²⁵ R.C. Tökölyi, *op. cit.*, p. 192, nr. crt. 199.

de persoane care nu s-au întors, 16, reprezentând 7,77% din totalul celor mobilizați în război, au murit pe câmpul de luptă, 27, adică 13,11%, au fost dați dispăruți, iar șase, adică 2,91%, au decedat în urma rănilor sau de boală.

Datele referitoare la participanții localității *Curtuiușu Mic* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (trei pagini), nenumerate²⁶. Totalul general arată că au participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 69 de locuitori. La sfârșitul războiului, din rândul celor 69 de români concentrați la începutul conflagrației supraviețuise acesteia un număr de 59, adică 85,51%, iar zece persoane, respectiv 14,49%, nu s-au mai întors. Din totalul celor zece persoane care nu s-au mai întors, șase, însemnând 8,70% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, iar patru, reprezentând 5,79% din total, au fost dați dispăruți.

Datele referitoare la participanții localității *Făurești* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (trei pagini), nenumerate²⁷. Totalul general din „Tablou” arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 81 de locuitori. Datele de pe două monumente istorice din Făurești²⁸ și o sursă bibliografică²⁹ oferă numele a încă șapte participanți, care nu au fost nominalizați în „Tablou”. În concluzie, numărul participanților la război este de 88. La sfârșitul războiului, din cei 88 de români concentrați la începutul conflagrației a supraviețuit acesteia un număr de 66, adică 75,00%, iar 22 persoane, respectiv 25%, nu s-au mai întors³⁰. În privința celor 22 persoane care nu s-au mai întors, situația se prezintă în felul următor: trei, însemnând 3,40% din total, au murit pe câmpul de luptă, iar 19, însemnând 21,60% din total, au fost dați dispăruți.

Datele referitoare la participanții satului *Lăschia* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (patru pagini), nenumerate³¹. Totalul general al „Tabloului” arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 96 locuitori. Date extrem de valoroase despre tinerii mobilizați în Marele Război aflăm din „Condica Parohiei Ortodoxe Lăschia”³². Pe cinci file nenumerate, Grigore Roman, învățător în Lăschia între anii 1897 și 1922, a întocmit o situație cu 157 locuitori „chemați sub arme” în intervalul de timp cuprins între 2 august 1914, când „au fost mobilizarea generală”, și anul 1918.

---

²⁶ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Curtuiușu Mic*, p. I-III.

²⁷ *Ibidem*, *Tablou nominal Făurești*, p. 1-3.

²⁸ În Făurești există două monumente ale eroilor: Capela Eroilor, ridicată în 1935 pe „Dealul Fânațelor”, între satele Făurești, Trestia și Fânațe, restaurată în anul 1982 prin grija preotului-paroh Alexandru Câmpeanu, respectiv un monument al eroilor ridicat în anul 2018, dedicat în special lui Pașca Pante, delegat la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 (amplasat în proximitatea Bisericii Ortodoxe „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”).

²⁹ Ioana Rustoiu, Smaranda Cutean, G. Rustoiu, *op. cit.*, p. 143, nr. crt. 87.

³⁰ I. Popa, *op. cit.*, p. 355, nr. crt. 10.

³¹ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Lăschia*, p. 1-4.

³² *Condica Parohiei Ortodoxe Lăschia* prezintă evenimente desfășurate în cadrul comunității între anii 1896 și 1938. Pe 44 pagini (din care doar 17 numerotate) se găsesc diferite texte redactate de trei preoți-parohi (Aurel Greblea, Liviu Greblea și Vasile Hereș), și de trei învățători (Vartolomeu Pașca, Gregoriu Roman și Alexandru Bălănescu).

Excluzându-i pe trei evrei (Braun Morit, Braun Lázar și Viman Oliver), nominalizați în lista mai sus menționată, rămân 154 de români participanți la Primul Război Mondial. Compararea numelor din listă cu cele din „Tabloul nominal” ne determină să majorăm semnificativ numărul participanților, cu 64 de persoane, rezultând un total de 160. La sfârșitul războiului, conform „Tabloului nominal”, din rândul celor 96 de români concentrați la începutul conflagrației, supraviețuise acesteia un număr de 79, adică 82,29%, iar 17 persoane, respectiv 17,71%, nu s-au mai întors. Din „Condica Parohiei Ortodoxe Lăschia” reiese că din cei 154 de români mobilizați, 146 au supraviețuit, iar opt nu s-au mai întors. Din datele furnizate de cele două documente, dar și de Monumentul Eroilor³³ din localitate, rezultă următoarele: din cei 160 de mobilizați, 124 au supraviețuit (77,50%), iar 36 nu s-au mai întors (22,50%). Dintre cei care nu au mai revenit de pe front, opt au decedat (22,22% dintre ei), iar 28 au fost declarați dispăruți (77,78%).

Datele referitoare la participanții localității *Preluca Veche* (fostă Preluca) în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține cinci file (nouă pagini), nenumerate³⁴. Totalul general arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 236 locuitori. În urma cercetărilor, am mai descoperit un participant, nenominalizat în „Tablou” – fruntașul Nechita Petru (34 de ani, de ocupație plugar) –, care a fost prizonier la ruși și a făcut parte din Corpul Voluntarilor Români din Siberia, Batalionul II operativ „Mărășești”, compania 1-a³⁵. În concluzie, numărul participanților la Primul Război Mondial este de 237. La sfârșitul războiului, din rândul celor 237 de români concentrați, a supraviețuit un număr de 191, adică 80,59%, iar 46 de persoane, respectiv 19,41%, nu s-au mai întors. Din totalul celor 46 de persoane care nu s-au mai întors, 10, însemnând 4,22% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, 32, reprezentând 13,50% din total, au fost dați dispăruți, iar patru, adică 1,69% din total, au decedat în urma rănilor sau de boală.

Datele referitoare la participanții satului *Rușor* (fostă Riușor) în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (trei pagini), nenumerate³⁶. Totalul general arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 80 de locuitori. Cumulând datele din „Tablou” cu cele de pe Crucea-monument pentru eroii celor două războaie mondiale³⁷, rezultă faptul că numărul participanților la război devine 83. La sfârșitul războiului, din rândul celor 83 de români concentrați la începutul conflagrației, a supraviețuit acesteia

---

³³ Monumentul Eroilor din Lăschia este amplasat în curtea casei parohiale și la aproximativ 100 de metri de biserica de lemn-monument istoric, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. Monumentul a fost edificat de meșterul Hohl F. din Baia Mare în anul 1933, în timpul preotului Liviu Greblea, a notarului Emil Greblea și a primarului Iosif Pașca. Vezi *Monumente din județul Maramureș închinare eroilor din Primul Război Mondial*, p. 86-87.

³⁴ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Preluca*, p. 1-9.

³⁵ Ioana Rustoiu, Smaranda Cutean, G. Rustoiu, *op. cit.*, p. 153, nr. crt. 106. R.C. Tökölyi, *op. cit.*, p. 206, nr. crt. 541.

³⁶ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Rușor*, p. 1-3.

³⁷ Crucea monument pentru eroii celor două războaie mondiale a fost ridicată în anul 1980, în curtea Bisericii Ortodoxe „Sfântul Dumitru”.

un număr de 71 (85,54%), iar 12 dintre ei nu s-au mai întors (14,46%). Din cele 12 persoane care nu s-au mai întors, patru, reprezentând 4,82% din total, au căzut pe câmpul de luptă, iar opt, reprezentând 13,25% din total, au fost dați dispăruți.

Datele referitoare la participanții localității *Vad* în Primul Război Mondial au fost consemnate într-un „Tablou nominal” care conține două file (trei pagini), nenumerate³⁸. Totalul general din „Tabloul nominal” arată că a participat la acțiunile impuse de Primul Război Mondial un număr de 76 locuitori. Potrivit documentului, la sfârșitul războiului, din rândul celor 76 de români concentrați la începutul conflagrației, supraviețuise acesteia un număr de 60, adică 78,95%, iar 16 persoane, respectiv 21,05%, nu s-au mai întors. Din totalul celor 16 persoane care nu s-au mai întors, patru, însemnând 5,26% din totalul celor mobilizați, și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, iar 12, reprezentând 15,79% din total, au fost dați dispăruți.

Cumulând toate informațiile furnizate de cele 10 „Tablouri nominale” păstrate în Fondul *ASTRA*, de inscripțiile aflate pe monumentele închinat eroilor, ridicate la Berința, Cărpiniș, Copalnic-Mănăștur, Curtuiușu Mic, Făurești, Lăschia, Rușor și Vad, dar și de sursele bibliografice amintite, putem să realizăm o situație la zi a participanților români, născuți sau domiciliați în satele comunei Copalnic-Mănăștur în Primul Război Mondial. În acest sens, la acțiunile impuse de prima conflagrație mondială a participat un număr de 1.426 de români, din care la sfârșitul războiului au supraviețuit 1.120 (78,54%), iar 306 (21,46%) nu s-au mai întors. Dintre cei 306 care nu s-au mai întors, 88 (28,43% dintre ei) și-au pierdut viața pe câmpul de luptă, 198 (65,03%) au fost dați dispăruți, iar 20 (6,54%) au decedat în urma rănilor sau de boală.

---

³⁸ SJSbAN, FA, XIX, *Tablou nominal Vad*, p. 1-3.